

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 496/06
06.09.2006. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Владимира Тамаша, Љубице Милутиновић, Љиљане Ивковић-Јовановић, и Надежде Радевић, чланова већа, у парници тужиље АА коју заступа АБ, адвокат, против тужене Општине Кучево коју заступа БА адвокат, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Округног суда у Пожаревцу Гж. 829/05 од 23.9.2005. године, у седници одржаној дана 6.9.2006. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Округног суда у Пожаревцу Гж. 829/05 од 23.9.2005. године и пресуда Општинског суда у Кучеву П. 337/03 од 22.12.2004. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Округног суда у Пожаревцу Гж.829/05 од 23.9.2005. године одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена пресуда Општинског суда у Кучеву П.337/03 од 22.12.2004. године којом је: одбијен као неоснован захтев тужиље за исплату накнаде штете за експроприсане непокретности к.п.бр. аа у површини од 90,76 ари, к.п.вв у површини од 18,08 ари и к.п.гг у површини од 72,10 ари све у КО ББ, у износу од 12.665.800,00 динара са затезном каматом од 8.5.2001. године до исплате и обавезана тужиља да туженој накнади трошкове поступка у износу од 39.000,00 динара.

Против ове другостепене пресуде тужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 386. раније важећег Закона о парничном поступку (ЗПП), који се примењује на основу члана 491. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 125/04) и нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Среске експропријационе комисије у Кучеву бр. 9/48 од 25.5.1948. године, експроприсане су к.п.гг површине 1.17,61 ха, к.п.вв површине 28,42 ара и к.п.аа површине 3.08,22 ха у КО ББ, власништво ВВ правног претходника тужиље, а не ГГ како то наводи другостепени суд, и накнада за експроприсане непокретности утврђена у износу од 408.730,00 динара. По налогу одељења за финансије НОО ДД Народна банка ФНРЈ исплатила му је овај износ 22.8.1962. године. Коначним решењем имовинско правне службе одељења за привреду, финансије и стамбено-комуналне послове Општинске управе ДД од 18.7.1997. године делимично је поништено наведено решење Среске експропријационе комисије бр. 9/48 од 25.5.1948. године и то за део к.п.аа у површини од 90,76 ари у КО ДД, за део к.п.вв у површини од 18,08 ари и за део к.п.гг у површини од 72,10 ара у КО ББ, па тужиља у овој парници захтева исплату новчане противвредности ових деекспроприсаних непокретности у износу од 12.665.800,00 динара, обзиром да натурална реституција није могућа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиља има право на реституцију у натури (у земљишту), односно у новчаној противвредности деекспроприсаних непокретности, уз обавезу враћања износа који је на име накнаде за експроприсане непокретности раније примио њен правни претходник, по одредбама члана 132. став 2. Закона о облигационим односима (ЗОО), да би обвезивање тужене на исплату накнаде за деекспроприсану непокретност без враћања примљеног на име експропријације довело до неоснованог обогаћења тужиље и да због тога захтев тужиље није основан, будући да је њеном правном претходнику исплаћена одређена накнада за експроприсане непокретности.

Ревизијом тужиље се основано указује да нижестепене одлуке не садрже разлоге о свим битним чињеницама или су ти разлози о одлучним чињеницама нејасни и противречни, и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Из решења о експропријацији бр. 9/48 од 25.5.1948. године произилази да је за све експроприсане непокретности и уништене усеве признато право на накнаду правном претходнику тужиље у укупном износу од 408.730,00 динара (363.400,00 динара за експроприсано земљиште и 45.330,00 динара за усеве) и да ће му се тај износ исплатити у државним обвезницама.

Како је правном претходнику тужиље накнада за експроприсане непокретности и усеве у укупном износу од 408.730,00 динара исплаћена 22.8.1962. године, разлози нижестепених судова о висини исплаћене накнаде за експроприсане непокретности и обиму накнаде исплаћене 22.8.1962. године за непокретности експроприсане 25.5.1948. године, када је и утврђена њихова вредност, се не могу прихватити.

Наиме, за све експроприсане непокретности правном претходнику тужиље исплаћен је 22.8.1962. године износ од 363.400,00 динара, а не 408.730,00 динара како то утврђују нижестепени судови. Решење о експропријацији је делимично поништено па тужиљи припада право на исплату тржишне вредности дела деекспроприсане непокретности које јој не могу бити враћене, јер је отпао правни основ по коме је овај део експроприсаног земљишта прешао у друштвену својину.

Тужиља је и по оцени Врховног суда у обавези да туженој врати оно што је њен правни претходник примио на име накнаде за део непокретности експроприсаних 25.5.1948. године, које су касније деекспроприсане, па захтев тужиље за исплату новчаног износа - уместо враћања дела деекспроприсаних непокретности, није неоснован, обзиром да је њено новчано потраживање према туженој по овом основу доспело, (члан 189. Закона о облигационим односима), и да она на исплату ове новчане накнаде има право. Како и тужена има потраживање према тужиљи, она то потраживање може остварити ако захтева његову исплату истицањем противпотраживања (противтужбеним захтевом или приговором) ради пребијања.

Отуда је требало утврдити за колико је накнада за експроприсано земљиште била нижа од ондашње пуне тржишне вредности, да би се у истој сразмери према садашњој тржишној вредности деекспроприсаног земљишта одредила висина накнаде која треба да се плати и утврдила разлика између ових вредности, и тако постигла правична равнотежа због мешања јавних власти у право тужиље на деекспроприсану имовину коју јој није могуће вратити иако на то има право, у смислу члана 1. Првог протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Имајући у виду да тужиља има право на исплату тржишне вредности дела деекспроприсаних непокретности које јој тужена не може вратити, а да је накнада за експроприсану имовину правном претходнику тужиље утврђена према околностима на дан процене 25.5.1948. године, која се у смислу члана 11. Основног закона о експропријацији ("Службени лист ФНРЈ", бр. 28/47) утврђивала као просечна прометна вредност, с тим што се састојала у исплати у државним обвезницама и да је због тога исплаћена тек 22.8.1962. године у номиналном износу опредељеном 25.5.1948. године, нижестепени судови су због погрешне примене материјалног права пропустили да утврде обим обештећења правног претходника тужиље овако одређеном накнадном за експроприсане непокретности према околностима на дан процене 25.5.1948. године у односу на пуну тржишну вредност ових непокретности (накнада утврђена по јединици мере на 1.200,00 динара умањена је према образложењу решења о експропријацији на 600,00 динара за јединицу мере), али и према околностима у време исплате - 22.8.1962. године, у односу на тржишну вредност деекспроприсаног дела спорних непокретности (према проценту обештећења у односу на пуну тржишну вредност).

Са изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 394. став 1. у вези члана 395. став 2. ЗПП одлучио као у изреци. У поновном поступку првостепени суд ће отклонити наведене недостатке и донети закониту и правилну одлуку.

Председник већа-судија,

Снежана Андрејевић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

сд